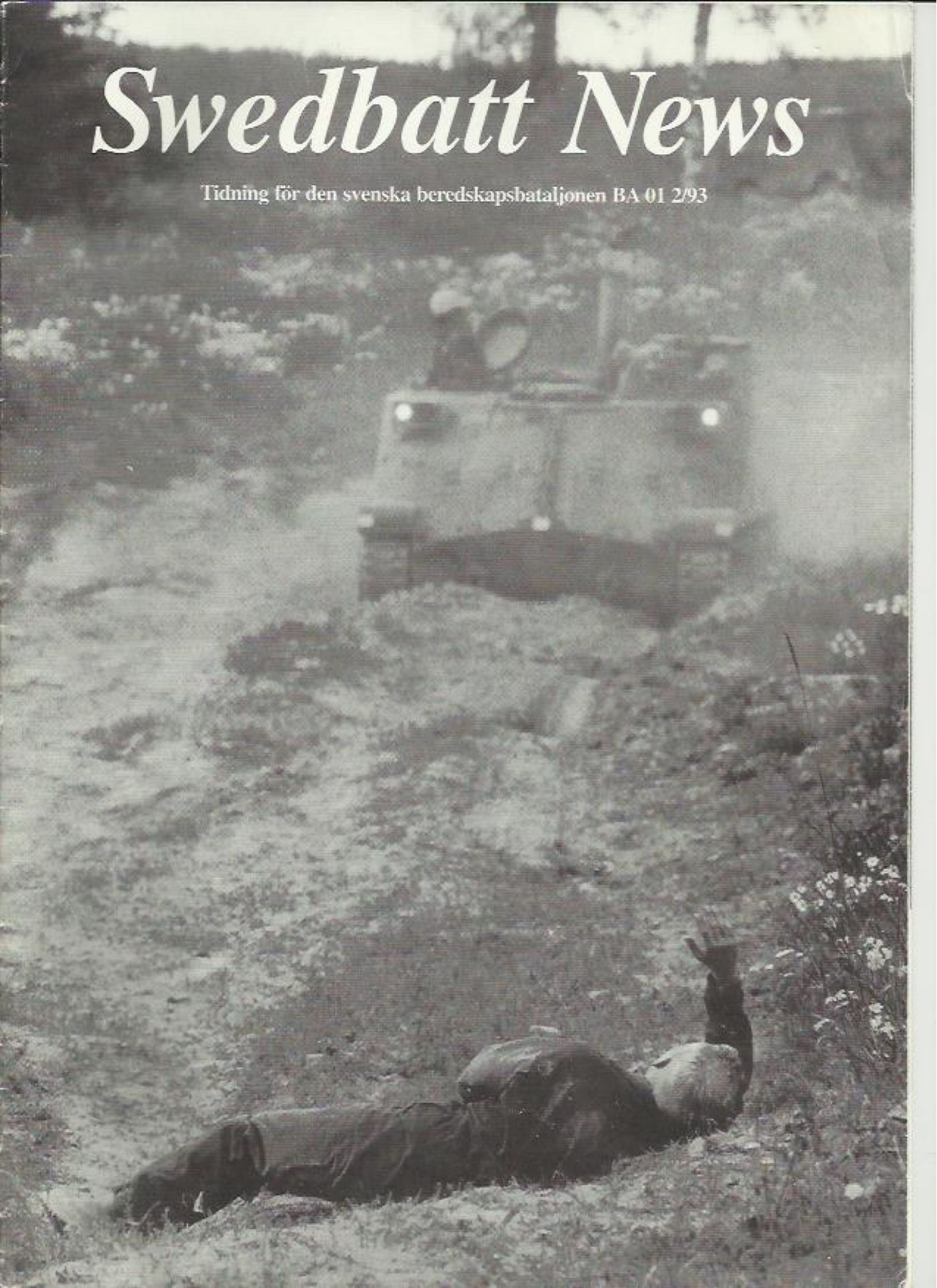

Swedbatt News

Tidning för den svenska beredskapsbataljonen BA 01 2/93

Text och lay-out:
Stabsredaktören vid BA 01,
tillika presschefen i arméstaben,
Anders Person.
Foto: Stabefotograf Patrik Håkansson

Från sommaridyll till soldatövningar

Sverige. Det är söndagen den 4 juli på eftermiddagen. Vi åker från Stockholm genom Sörmland, Östergötland och Småland ned till Skåne. Alla sommarsvenska klischeer rusar förbi. När vi sex timmar senare anländer till Hässleholm har vi sett bördiga slättlandskap, slott, torp och röda stugor, kulturbygder från medeltiden och djup urskog.

Dagen därpå är vi någonstans på Balkan. Åttonde pansarskyttekompaniets enheter övar olika moment inför planerad insats i Bosnien. Skottlossning har observerats från ett hus och det går rykten om massaker. En 302:a beordras till platsen. Gruppens uppdrag är att genomöka och rapportera. Gruppen sitter av och närmar sig vaksamt, nära husknutarna, nära till skydd.

– We are UN troops! Do not shoot! låter det från den svenska FN-truppen. Två man går in och övriga säkrar utanför. En man avdelas för bevakning bakåt, bakom den öppna vagnen.

Präntas in

Det var andra gången för idag, och det blir fler. Det gäller att repetera. Varje moment ska präntas in.

– Första försöket gick väl fort, säger övningsledaren, Fänrik Thomas Dahlberg. Nu var tempot lugnare och åtgärderna mera överlagda. Men en del saker behöver slipas ytterligare. Hur håller man till exempel vapnet? Hur tittar man in i huset? Var befinner sig de som ska säkra bakåt? Hur skyddar ni er?

Vid strid i bebyggelse gäller andra omständigheter. Ett stadsskyttekompani tränar till exempel inträngande i byggnader av olika slag – en handgranat slängs in, så tar sig soldaterna in, en efter en.

FN-soldaternas uppträdande i samma miljö är givetvis av helt annat slag – det är ju inga upprepningsaktioner

som ska genomföras. Kanske gäller det tvärtom att rädda liv.

Men likheter finns också. Kompanichefen Håkan Birger demonstrerar genom att själv stryka längs med husväggarna fördelen med att utnyttja tillgängligt skydd. Ute på gårdsplan är man ett lätt mål.

Låter det självklart? Säg det till en utmattad soldat.

Markera närvaro

Samtidigt gäller det att lugnt och tydligt markera FN:s närvaro – att vara synlig. Inte sällan låter uppdraget motsägelsefullt. Hemma gäller ju motsatsen – att synas så litet som möjligt. Det krävs träning för att uppnå en vettig balans.

– Skälet till att bara två man går in är enkelt, säger Håkan Birger. Vad händer om byggnaden är förstås minnerad och större delen av gruppen befinner sig därinne?

Momentet repeteras. Vagnen kör fram. Gruppen ger sig ut, stannar, observerar, säkrar, ger sig till känna och rapporterar bakåt i ledet. Gruppchefen beordrar två man in i huset. 302:an hålls i beredskap. Den både säkras och säkrar. Vitmålad och med FN-flaggan i topp markerar den i skarpt läge dessutom mycket påtagligt FN:s närvaro.

Alla ska känna sig säkra på sina uppgifter. De flesta ska öva och klara flera olika roller i sina respektive grupper och i skilda situationer. Det är svårt under den begränsade övningstiden – även om dagarna är fullmatade med bra innehåll, tempot högt och instruktörerna engagerade.

Detta är, trots hög motivation – eller kanske just därför – en återkommande synpunkt från soldaterna. Tiden är för kort för att all information och alla praktiska tillämpningar ska kunna smältas och repeteras.

Patrik Möllerström är menig pansarskyttesoldat i 8:e kompaniets an- ▶

Eskortövning på Hovdala övningsområde utanför Hässleholm.

Menige pansarskyttesoldaten P. Möllerström.

dra pluton. Han gjorde sin grundutbildning vid I 12 i Eksjö och muckade i maj i år.

Utbildningen är verkligen bra. Träningen omfattar en rad olika moment. Just nu gäller det uppträdande i bebyggelse. Problemet är bara att tiden är för knapp. Vi håller på från morgon till kväll, men jag känner nog att vissa moment borde präntas in ytterligare.

Patrik har annars bara beröm att komma med. Han tycker till exempel att befäl och instruktörer är mycket duktiga.

– De ställer krav och fyller hela dagarna med innehåll, säger han. Det är inga döda punkter, ingen slapp väntan. Jag som muckade för bara några månader sen känner en stor skillnad. Här får man pröva sin förmåga på ett annat sätt än under grundutbildningen. Tillsammans med gruppkänsla och bra utrustning gör detta att vi känner oss klart motiverade. Att vi är frivilliga spelar naturligtvis stor roll. Hoppas nu bara att vi får åka.

På övriga stationer tränade åttonde kompaniets andra plutoner och grupper, precis som man gjorde i Skövde och i Strängnäs. Allt gick igen från utbildningen i Almnäs, som skildrades i förra numret av Swedbatt News. Det var checkpoints, patruller, konvojer och observationstjänst.

Mycket som hände

Mycket hände på vägen; i konvojerna trängde sig obehöriga in och måste avvisas, fotpatrullerna blev vittne till brott mot de mänskliga rättigheterna och vid checkpoints stötte soldaterna på vapensmugglare och kringstrykande banditer. Hur skulle man agera? Många var det som fick en del huvudbry.

Strävan var givetvis att göra övningarna så realistiska som möjligt. De byggde nästan alla på erfarenheter från det tilltänkta operationsområdet. Flera i bataljonen eller i

Pulsen steg dramatiskt när vagnarna gick.

gruppen av instruktörer hade varit där eller i trakterna däromkring.

Pulsen blev många gånger hög under övningarna – på 8:e stegrades den som mest under ett moment där en av soldaterna rycktes ur sitt fordon och kidnappades. Efter några timmar avbröts övningen med ett grundligt samtal mellan övningsledaren major Bo Sigebäck och soldaterna sinsemellan. Vad hade gått fel? Varför?

Kunde incidenten ha förhindrats? Hur? Skulle man ha öppnat eld omedelbart, och inte så sent som skedde?

Man ska både synas och skydda sig. Hur det nu går ihop.

...på några minor och stannade varvid en soldat kidnappades.

Hur kände sig den kidnappade. Hur ville han att kamraterna skulle agera för att få honom fri? Skulle de dra sig tillbaka som kidnapparna ville? De var ju alldeles omedgörliga.

Frågorna väcktes och olika svar övervägdes. Det var alldeles tydligt att soldaterna ägnade sig åt både begrundan och rannsakan inför ett problem som var verkligt nog i Bosnien men som verkade alldeles absurt mitt i den svenska sommaridyllen. Men sådant var intresset och sådan motivationen hos dessa svenska killar.

Det var tidiga morgnar och sena kvällar överlag. Killarna blev med all rätt

Fys blev det en hel del av olika slag.

trötta. Förutom peace-keeping så var det fys. I Skövde låg 9:e i en utomhusbassäng klockan 0450 en morgon. I Strängnäs marscherade 10:e iväg efter frukost 0415 samma vecka. Så höll man på. Mitt i sommaren. Frivilligt.

– Men en kväll fick vi gå ut och ta en pilsner, säger strigruppchefen Fredrik Olofsson från Mölnlycke. Vi var trötta men det betydde ändå mycket att få umgås litet friare. Patrik Saar, Martin Ericsson och Kenneth Högberg nickar instämmande. ▶

Var ska vagnen stå. Hur ska vi rikta kanonen? Ska vi öppna luckorna och ge oss ut?

Vi är ute på Klagstorp utanför Skövde. Det dammar och ryker så man tror att torkan varat i flera år. Andra pluton övar. En man rusar ut ur ett hus och ropar på hjälp. Ett skott hörs och mannen rasar till marken. Krypsskyttar.

Hur ska den annalkande Pbv-besättningen göra? Momentet körs igenom flera gånger. Alla grupper gör på något sätt olika. Vagnen körs fram mellan mannen och huset. Kanonen riktas mot krypsskyttens förmodade uppehållsplats. Mannen får vård av två soldater i skydd av vagnen. Är det

rätt? Har de förvissat sig om att det inte finns fler krypsskyttar? Har luckorna i vagnen fällts ned? Har de gått tillräckligt försiktigt tillväga?

– Glänta litet på bakluckorna. Var försiktiga. Ha uppsyn, säger plutonchefen löjtnant Karlqvist. Vårt uppdrag är i första hand humanitärt. Mannen måste bistås. Men agera inte som några hjältar och rusa rakt in i ett försät. När det gäller krypsskyttar har vi att göra med människor som är helt avtrubbade. Vem vet vad de kan få för sig. Jag är er chef. Jag har ansvar för er.

Snabba tag

På 10:e är det snabba tag när Swedbatt News besöker övningarna ute på Elma.

– Ut med materielen! Det måste gå undan. Repetera! Informera kamraterna! Sen är det samma sak igen fast tvärtom. In med grejerna och så uppsittning. Pang! Pang! Det ska bara rassla till, säger löjtnant Jan Höyhtyä vid övning av mobile checkpoint.

– I Morse blev det tidig avmarsch, säger granatgevärsskytten Rikard Vonka. Men det känns ändå lättare, för idag ska vi hem för ett par dar. Det är fulla dagar. Vi hade lätt kunnat använda sex veckor till samma utbildning.

Momenten repeteras. Engageman-

Två obehöriga försöker beväpnade ta sig

get är stort och skådespelarinsatserna från figuranterna är avsevärda. Ändå finns det saker som kan förbättras:

– I allt väsentligt genomförs en bra utbildning. Men jag skulle vilja att soldaterna blev ändå litet mera firm och inte bara friendly, säger bataljonchefen senare. Det gäller att inge förtroende och respekt. Ställ er bredbent och titta motparten i ögonen.

En bit bort har fänrik Hedin genomgång med en pluton. Löjtnant Nordvall lyssnar på sin ställföreträ-

– Rusa inte rakt ut utan att tänka er för, säger löjtnant Karlqvist.

genom en checkpoint. Karlsson med flera sätter effektivt stopp.

dande. Det gör också chefen för armén, generallöjtnant Åke Segrén. Genomgången är väl genomförd, både systematisk och saklig.

Arméchefen har bara ett par tillägg.

– Ni måste vara beredda på strid, säger han. Det gäller att i varje situation försäkra sig om det bästa skyd-

det. Därför måste ni gräva. Gräv jämt och ständigt. Det är halva er livförsäkring. Den andra halvan gäller materielen. Se alltid till att den fungerar.

Viktigt åtagande

– Sverige står inför ett viktigt åtagande, säger han vidare. För detta krävs bra förband. Ni är ett av dessa.

Tack för att ni ställer upp, sa general Segrén. Ni har de allra bästa förutsättningar att göra en god insats. Välkomna tillbaka helskinnade. ▶

Ni är handplockade och har fått god utbildning och den bästa materiel vi kan uppbringa. Ni har alltså de allra bästa förutsättningar att lyckas med er uppgift.

Arméchefen, just hemkommen

från ett besök hos de svenska FN-missionerna i Libanon, Makedonien och Kroatien, har en hög uppfattning om svenska soldater.

– De svenska förbanden är efterfrågade, säger han. Jag skulle vilja

påstå att de står sig väl vid en internationell jämförelse. Jag vill gå så långt, att jag säger att de är oslagbara, tack vare den blandning av militär utbildning och civil kompetens som det svenska värnpliktsystemet ger.

– Ni kommer på era tjänstgöringsorter att vara representanter för Sverige och svenskt försvar. Ni kan vara förvissade om att det ni gör och inte gör kommer att noteras i andra länder. Ni måste alltså bidra till att

ytterligare utveckla förtroendet för den svenske soldaten. På så sätt kan ni bidra till förtroendet för svensk säkerhetspolitik. Jag vill tacka er för att ni ställer upp, och jag önskar er välkomna tillbaka helskinnade. □

På 10:e gick det fort den dan ute på Elma övningsområde. Det bara rasslade till.

Ännu oklart om insatsen

O mständigheterna kring avmarsch är alltså oklara. Informationen om läget i Bosnien växlar snabbt. För några dagar sedan var rapporterna inte uppmuntrande. Striderna i det tilltänkta operationsområdet intensifierades. FN-medlarna talade om att dra sig ur landet.

Rapporterna den 18 juli andas likväl optimism; det sägs att Bosniens presidentråd accepterar nya förhandlingar. Rapporten den 20 juli berättar att EG ökar pressen på Kroatien. Om landets stöd till de bosniska kroaterna inte upphör, kommer landet att straffas med sanktioner.

Serber och kroater vill dela Bosnien i tre ministater som skall hållas samman i en konfederation, det vill säga en stat med starkt lokalt styre. Parallellt med signaler om ett närmande mellan parterna vid de internationella förhandlingsborden, kommer dock rapporter om nya strider.

Presidenten, Alija Izetbegovic, stannar i huvudstaden Sarajevo - en stad utan el och vatten och som utsätts för kontinuerlig artillerield. Han motsätter sig förslagen om en uppdelning av landet.

Epidemier hotar

Krypskyttar härjar. Serbiska förband närmar sig Sarajevo i allt större antal och upprättar positioner på höjderna runt staden. De första kolerafallen konstateras. Epidemier kan sannolikt inte hejdas, möjligen begränsas. Kaos breder ut sig i Bosnien.

Sju islamiska länder enades den 13 juli om att skicka drygt 17 000 man till Bosnien, med förbehållet att Bosnien inte delas. Vem tror att serber och kroater skulle acceptera det?

Framgångar för serber rapporteras i nordöstra delarna av landet. I området kring Mostar avancerar reguljära bosniska förband under hårda strider med kroatiska styrkor.

Dagliga rapporter från området berättar om en allt svårare situation. Den officiellt uttryckta fredsviljan har ännu (19 juli) ingen motsvarighet på fältet.

Den 14 juli har vattenförsörjningen i Sarajevo alltså helt upphört. Det blir därefter frågan om att begränsa kommande epidemier av tyfus, dysenteri och kolera, inte att undvika dem. Maten räcker i ytterligare tre veckor efter detta datum, mediciner kanske bara några dagar.

Omvärlden känner vanmakt. Den vill ingripa men ser inga möjligheter andra än de hittills givna. Varje professionell bedömare tycks anse det vara utsiktslöst att ingripa med massivt militärt våld, så som diskuteras bara för några månader sedan.

Ringar runt Bosnien

Generalen Wahlgren, som nyligen hastigt fick lämna sin post som Force Commander i UNPROFOR, vidhåller uppdragets politiska, diplomatiska och humanitära tyngdpunkt. Ytterligare militära förband bör enligt hans mening förläggas i ringar runt Bosnien för att innehålla konflikten - inte sättas in i själva Bosnien.

Vi gör allt för att förbereda snabba åtgärder

Försvarsminister Anders Björck sade vid sitt besök hos bataljonen den 14 juli att allt görs från svensk sida för att förbereda snabba åtgärder om och när en förfrågan från FN kommer.

Försvarsstabschefen, viceamiral Peter Nordbeck i samtal med bataljonschefen.

om och när en förfrågan från FN kommer, sa Anders Björck. Han trodde på insats framåt hösten.

Ministern förklarade att den svenska regeringen sökte ett klart formulerat mandat att ta ställning till. Dels gäller det vad den svenska bataljonen ska göra och inte ska göra. Dels gäller det vilka andra kontingenter Sverige kan tänka sig att samarbeta med. Både tekniskt samband och förmågan att göra sig förstådd spelar in. Canada, Australien, liksom nordiska och västeuropeiska länder framhölls som tänkbara partners.

– Ännu vet vi inte hur ett mandat kommer att utformas. Men om svensk trupp sätts in för en fredsskapande uppgift, så innebär det onekligen ett brott med svensk tradition, säger Lars Schmidt, departementssekreterare på Försvarsdepartementet.

En gråzon

Som antydde i förra numret av Swedbatt News, fortsätter diskussionerna att balansera mellan de olika

paragrafer i FN-stadgan som rör just fredsbevarande respektive fredsskapande åtaganden. En gråzon däremellan framträder, utan att konturerna blir särskilt skarpa. Några klarläggande underhandsbesked om förändringar kan alltså ännu inte förmedlas. En källa som Swedbatt News talat med säger emellertid att samtal om en underhandsförfrågan från FN förts mellan stats- och försvarsministern helgen den 17-18 juli.

Som uppgift för den svenska bataljonen har det under en tid talats om skydd för den muslimska staden Tuzla i nordöstra Bosnien.

Såväl försvarsstabschefen, viceamiral Peter Nordbeck, som Lars Schmidt säger till Swedbatt News den 12 juli att målet för en svensk mission är mindre klart än så. "Någonstans på Balkan" är deras uppfattning. Krajina anges som en möjlighet, utan att för den skull pekas

ut som avgjort operationsområde.

Ett nordiskt samarbete diskuteras, där Norge biträder med ett fältsjukhus och Finland med ytterligare materiel – i praktiken ett dussintal SISU-vagnar. Danmark skulle enligt planen bidra med ett stridsvagnskompani. Torsdagen den 15 juli var bataljonchefen i Köpenhamn för att redovisa den svenska bataljonens organisation och materiel. Han lovade också slåss för hjälp från våra nordiska bröder.

Beredskap är beredskap. Förberedelser görs därför för transporter trots alla osäkra faktorer. Det blir båt eller jämväg för materielen, flyg för merparten av soldaterna.

Båt om det viktigaste är att få med allt på ett bräde, tåg om det gäller att komma så nära operationsområdet som möjligt.

Världen är föränderlig. Var god avvakta nya ingångsvärden. □

Det var en lång dag för Vakt- och eskortpluton.

Vakter och vakanser

Den 13 juli hade sex procent av den svenska krigsorganisationens pansarbandvagnsförare anmält sig till bataljon BA 01. Och detta trots högsommar och semestrar. Ändå finns det problem. Vakanserna omfattar såväl förare som pansarskyttesoldater, läkare och minröjare.

Totalt har omkring 3 600 personer sökt till bataljonen. Det är fyra per befattning.

Det finns till exempel god tillgång på pionjärer, det vill säga hantverkare, liksom på vaktsoldater. Till båda befattningarna har 20 personer per plats sökt.

Konkurrensen har varit hård om dessa platser. En rundfrågning på Vakt- och eskortplutonen vid Stabs- och trosskompaniet visar att omkring 35 av drygt 40 soldater är jägarutbildade. Av dessa är nästan två av tre utbildade vid Lapplandsjägarna i Kiruna. Även Norrlands-, Kust- och

Fallskärmsjägarna är representerade.

Bland övriga i Vakt- och eskortpluton återfinns grundutbildade soldater och befäl från en rad andra förband.

Positiva omdömen

Peter Nilsson från Uppsala gjorde sin grundutbildning i Kiruna och Robert Malm från Örebro på det sedermera nedlagda I 3 i samma stad. Båda har positiva omdömen om utbildningen.

– Vi lär oss litet om mycket, säger

Peter. I den här befattningen är det nödvändigt. På I 22 var det nog tvärtom – mycket om litet. Var befattning har sina krav.

– Vi går in för att var och en ska kunna alla uppgifter inom plutonen, säger Robert.

Båda har vid mötet med Swedhatt News vid sextiden på morgonen varit uppe i över ett dygn och ska vara vakna ytterligare ett antal timmar.

Under natten mellan den 12 och den 13 juli hade vakt- och eskortplutonen bland annat hunnit öva strid i stad; under några timmar går några SISU och plutonens 43 man genom Strängnäs i en mäktig procession. Ett par timmar senare deltar plutonen som vakter vid stabsövningen samma dygn. Ytterligare några timmar senare ska bataljonchefen ut till 10:e pansarskyttekompaniet vid Elma. Då är det dags för ännu en uppgift.

Fänrik Söderman och kapten Hedin på Stabs- och tross.

Vi behöver mera sjukvårdspersonal.

Peter Nilsson

Till vakt- och eskort är det alltså inte varit några problem att rekrytera. Urvalet har som framgått varit stort.

Bland de sent – men i tid före utbildningen – tillsatta tjänsterna återfinns till exempel kompani-, sam-

Robert Malm

bands-, fältarbets- och personalcheferna. Några av de tjänster som rönt färre än en sökande per plats är som antytts ovan pansarskyttesoldat, bandvagnsförare och minröjare.

Från kompaniernas expeditioner ▶

Persledningen på stabsplatsen under övningen den 12-13 juli.

har man tagit många kontakter med intresserade soldater. Med varje person har individuellt samtal förts. Inryckningsdagen hade till exempel 10:e pansarskyttekompaniet kallat in

Det har tagit en del tid. Den 7 juli var läget det att av 873 tjänster var 62 stycken otillsatta. Det innebär en brist på sju procent. Till redan tillsatta tjänster fanns då 38 reserver.

Stor läkarbrist

Läkarbristen är alltså stor. Bataljonsläkaren Thomas Eriksson från Linköping undrar i en intervju i Sydsvenska Dagbladet var alla reservare och yrkesofficerare som är läkare finns.

– De kan ju knappast ha tagit jobbet endast för att kvittera ut mässdräkten och för att kunna gifta sig i en vacker uniform, säger han.

Bataljonchefen har sagt att bristen på läkare är den enda gränssättande faktorn för förbandet. I övrigt är vi, trots vakanser, tillräckligt väl utbildade och utrustade för att klara våra uppgifter.

Verksamheten för bataljonen har under utbildnings- och utrustningskedet kostat i storleksordningen 80 miljoner kronor. Av dessa står materielanskaffningen för omkring 50 och löner inklusive lönetillägg för 17 miljoner.

Övriga kostnader omfattar utbildning, som kostat omkring 10 miljoner kronor, kost och logi 2 miljoner och resor 2 miljoner. □

Stora förråd var det.

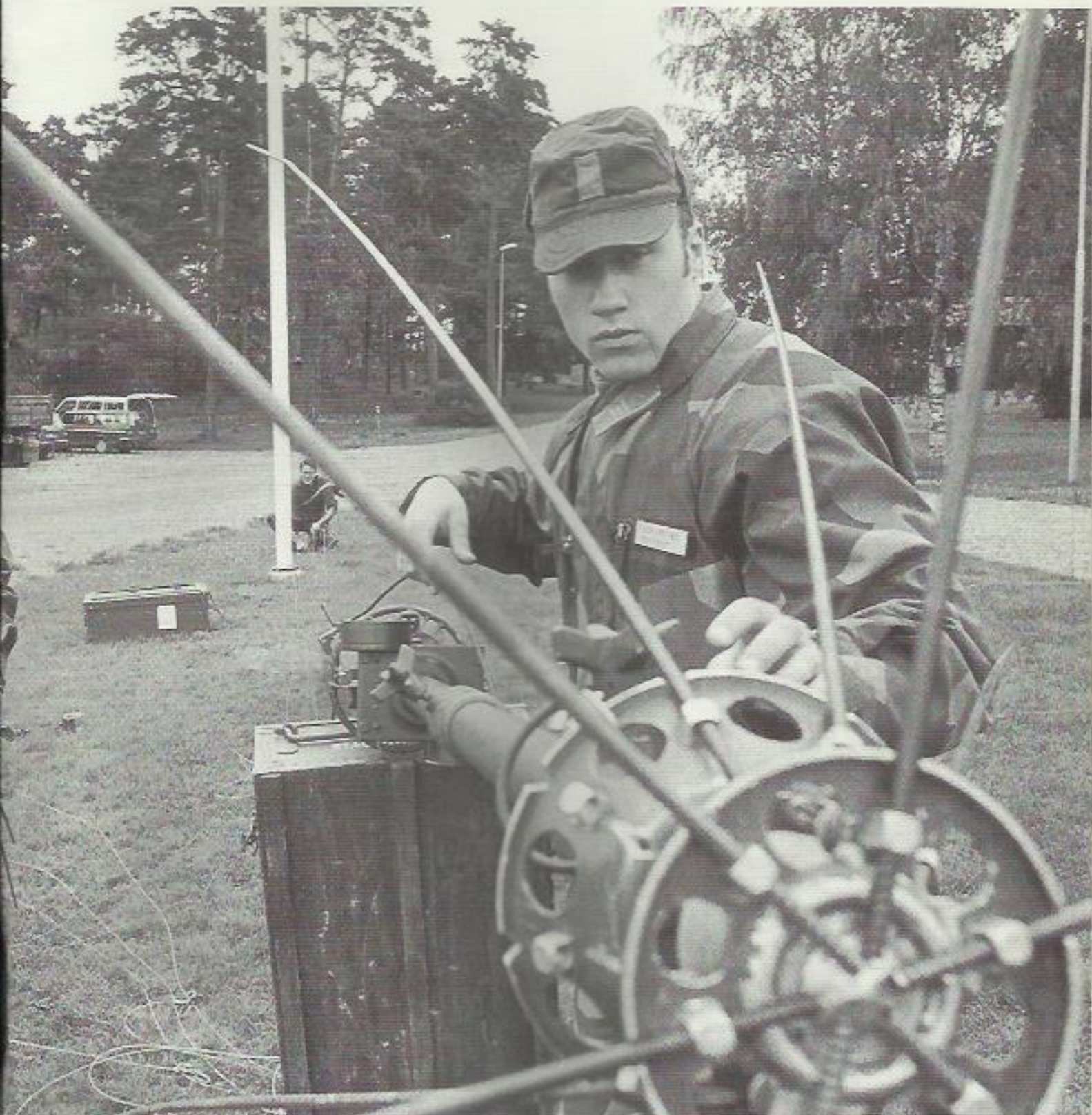
170 soldater plus 39 reserver. Av de inkallade uteblev 46 stycken. En brist om totalt 16 individer fanns således i organisationen. Den 13 juli hade siffran sjunkit till tre.

Samband är A och O. Upp med antennen!

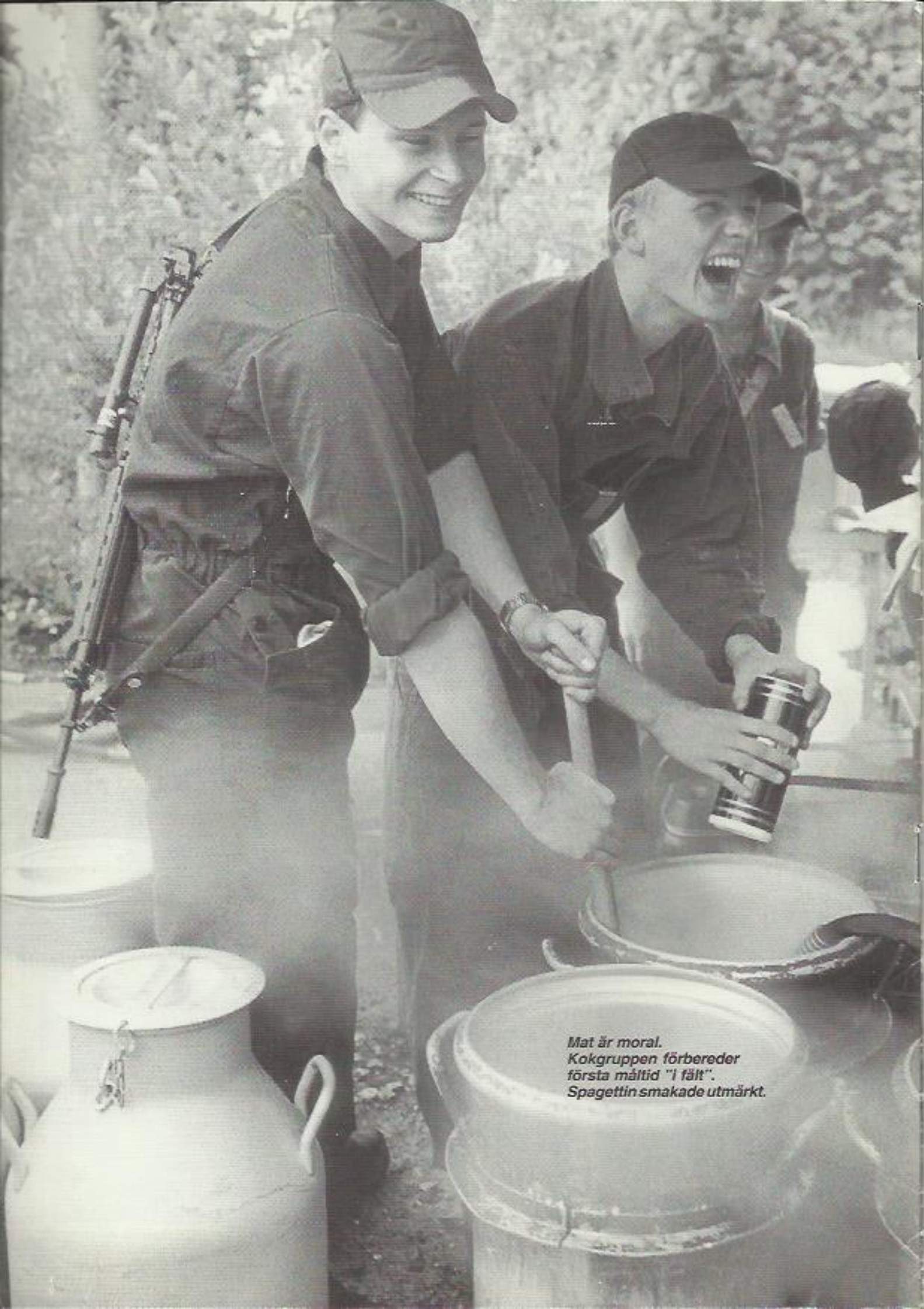
Hur skulle det gå utan telefonister?

Befattning	Antal tjänster	Vakanser i procent	Vakanser totalt
Pionjär/Am/Minrøj	18	15	Tre
Pansarskyttesoldat	190	7	13
Pansarbandvagnförare	55	23	13
Skytt Robot 56	45	7	Tre
Läkare	7	70	Fem
Sjukvårdsman	36	10	Fyra
Mekaniker			Sju

Staaaaaaben.

*Mat är moral.
Kokgruppen förbereder
första måltid "i fält".
Spagettin smakade utmärkt.*